

ORIGINALARTIKKEL

Unge voksnes barndomserfaringer med flytting mellom to hjem – en kvalitativ studie

Oda Slettebak Ramberg¹ og Berit Overå Johannesen¹¹Institutt for psykologi, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Publisert: 31.03.2025

Manuskriptet bygger på førsteforfatters masteroppgave ved Institutt for psykologi, NTNU fra 2023. Forfatterne har bidratt like mye i arbeidet med denne artikkelen.

Ingen oppgitte interessekonflikter

KONTAKT: oda_98@hotmail.com

Mange barn lever hele barndommen i en familie som praktiserer delt bosted. Allikevel er det sparsomt med forskning som belyser hvordan barn opplever å rutinemessig flytte mellom to hjem. For å bidra til slik kunnskap har vi gjennomført individuelle intervju samtaler med 14 unge voksne om deres erfaringer med delt bosted i barndommen. Resultatene indikerer at å pendle mellom to hjem bidro til en viss fremmedgjøring fra hvert av hjemmene. Samtidig ble individuelle foreldre–barn-relasjoner mer emosjonelt ladede og med tydelige forventninger om å bruke tid sammen. Alle deltakerne i studien fikk dårlig samvittighet hvis de ikke levde opp til det de oppfattet som foreldrenes behov for samvær. Implikasjoner av studien er at det vil være en fordel å styrke barns medbestemmelse på tvers av hjem. Hvis barn får bidra til å sette premissene for hvordan delt bosted skal praktiseres, kan rutinene som etableres tydeliggjøre barnets overordnede familiekontekst. En tydelig overordnet kontekst setter individuelle relasjoner i perspektiv og kan dempe barnas opplevelse av å alltid skulle forlate noen.

Nøkkelord: delt bosted, barn og ungdom, foreldre

Barndommen organiseres av foreldrene, gjennomleves av barna og legger betingelser for utvikling. Agnes Andenæs og Hanne Haavind pekte på dette i en tidlig studie av delt bosted (Andenæs & Haavind, 1993). I familier der barna beveger seg mellom skole eller barnehage og to hjem, er den sosiale kompleksiteten større enn i etthjemsfamilier. Hver av foreldrene må utvikle sin egen relasjon til barnet og samtidig ta høyde for at barnet har en individuell relasjon til dem begge (Andenæs & Haavind, 1993).

Etter at Andenæs og Haavind (1993) stilte spørsmål ved om de utviklingsmessige forventningene er de samme for barn som vokser opp i ett hjem, og de som vokser opp i to, har det blitt stadig flere barn som flytter mellom to hjem. Ordningen delt fast bosted etter foreldrenes samlivsbrudd har økt gradvis fra fire prosent i 1996 til 43 prosent i 2020 (Wiik, 2022). Begrepet «delt bosted» innebærer at barnet tilbringer betydelig tid med begge foreldre, og at begge foreldre har foreldreansvar (NOU 2020: 14).

Eksisterende forskning om betydningen av samværs- og bostedsordninger ble systematisert av Folkehelseinstituttet i 2022 (Johansen et al., 2022). Kunnskapsoversikten konkluderte med at relasjoner og konfliktnivå er sentrale betingelser for barnas velvære.

Oversikten inkluderer en håndfull studier som har undersøkt barn og unges perspektiver. I studiene formidlet barn at det fysiske hjemmet var viktig for deres opplevelse av tilhørighet, og at det å hele tiden være på vei til neste sted ga en følelse av «midlertidighet» (f.eks. Johnsen et al., 2018). En svensk studie peker på at til tross for at barna beveget seg mellom to hjem, opplevde mange seg som del av én familie. For å opprettholde denne opplevelsen var det viktig for barna at de ikke var for lenge borte fra hver av foreldrene (Berman, 2019). Flere studier peker på at selv om barn ønsket fleksibilitet i hvordan bostedsordningen ble praktisert, så fulgte de opp ordningen på bokstavo måter av lojalitet til foreldrene. De ønsket å være rettferdige overfor foreldrene og unngå at de ble lei seg eller trodde at barna ikke var glade i dem (Johnsen et al., 2018; Kitterød & Liden, 2021).

Når barna ble slitne av å flytte mellom to hjem, samtidig som de ønsket å være like mye sammen med begge foreldrene, oppsto en viss ambivalens som både virket inn på deres mulighet til medvirkning og på hvordan de følte seg (Haugen, 2010; Kitterød & Liden, 2021). Praktiske og emosjonelle sider ved det å flytte mellom to hjem var helt sammenvevd i avskjeder og hjemkomster, pakking og forflytning, i barnas savn etter foreldrene og deres bekymring for dem, og i følelser av ansvar og dårlig samvittighet (Berman, 2019).

I studien her ser vi nærmere på relasjonelle og emosjonelle konsekvenser av å leve i en tohjemsfamilie.

Teoretisk utgangspunkt

Familien er den sosiale og materielle strukturen som barn flest utvikler seg innenfor. Enten barna bor i ett eller to hjem, danner den daglige organiseringen rammene som foreldres omsorg for dem kommer til uttrykk gjennom og innenfor. Organiseringen omfatter ikke bare det som skjer i hjemmet, men barnets hverdag mer overordnet og på ulike arenaer (Andenæs, 2011). Dette perspektivet lar oss betrakte foreldre som bor hver for seg og barn som pendler mellom dem, som en familie. I Norge har vi sett at en økende demokratisering innad i familien i form av likestilling mellom foreldrene og bevisstgjøring av barns individuelle rettigheter, har bidratt til nedbygging av tradisjonelle roller. I stedet for rollebaserte forventninger til hvordan relasjoner mellom foreldre, og mellom foreldre og barn, skal utøves, har vi fått en «dyadisk vending» der relasjoner bygges basert på emosjonell nærhet mellom enkeltindivider (Dermott, 2008, s. 136–137; Aarseth, 2018). Denne dyadiske vendingen kan sees i sammenheng med økingen av delt fast bosted for barn etter foreldrenes samlivsbrudd.

Perspektivet på den daglige organiseringen som ramme for barns deltakelse og utvikling er i tråd med sosiokulturell teori (Rogoff, 2003). Formelle og uformelle institusjonaliserte praksiser og tilhørende forventninger til barn kan variere mellom sosiale fellesskap og aktiviteter. Innen ulike sosiokulturelle praksiser viser voksne omsorg for barn, og veileder barn, på ulike måter. Studier av måten denne omsorgen foregår på, omtaler Rogoff som relasjonelle analyser (Rogoff, 2003, s. 58). På det individuelle nivået kan vi studere hvordan de enkelte barn tolker og tilpasser seg foreldrenes og samfunnets forventninger til hvordan de skal delta, og hvordan deres deltakelse utvikler seg som en del av den aktuelle praksisen (Rogoff, 2003).

Problemstilling

Med utgangspunkt i at emosjonell nærhet mellom foreldre og barn er kulturelt verdsatt, stiller vi følgende spørsmål: Hvordan beskriver unge voksne som vokste opp med delt bosted, de relasjonelle og emosjonelle konsekvensene av å ha foreldrene sine i to ulike hjem? Hvordan fremstår betydningen av hverdagens organisatoriske og praktiske ordninger for barnas relasjonelle og emosjonelle

handlingsrom? Fra et sosiokulturelt perspektiv vil vi bruke det deltakerne forteller om sine erfaringer, til å diskutere hvordan delt bosted fungerer som arena for barns deltakelse. Implikasjonen er at delt bosted har betydning for hvordan barn utvikler seg.

Metode

Rekruttering

Vi rekrutterte deltakere til studien ved at OR informerte studentvenner og ba dem informere bekjente i målgruppen, og ved at BJ informerte førsteårsstudenter i store fag ved et stort norsk universitet og ga dem kontaktinformasjon. Til sammen 14 unge voksne fra hele landet (10 kvinner og 4 menn) i alderen 18–22 år meldte sin interesse for å delta. Av disse var 11 i barneskolealder eller yngre, og tre var i ungdomsskolealder, da foreldrene skilte lag.

Gjennomføring

OR gjennomførte individuelle videosamtaler med deltakerne på Teams. De ble invitert til å fortelle om de praktiske omstendighetene ved å flytte mellom to hjem, om hvordan boformen spilte inn i deres hverdagsliv med venner og familie, om hvordan beslutninger ble tatt, og om hva de opplevde som givende eller problematisk med å bo fast på to steder. Lyden ble tatt opp med diktafon og deretter overført til en kryptert minnepinne. Den korteste samtalen varte i 30 minutter og den lengste i 48 minutter.

Analyse

Alle intervjusamtalene ble transkribert og deretter underlagt tematisk analyse. I analysen anvendte vi Braun og Clarke (2006) sine seks steg. Stegene skapte en hermeneutisk prosess der den innledende detaljerte kodingen resulterte i en mer overordnet tematisk forståelse av materialet. Basert på 388 koder genererte vi 14 kodegrupper og 5 overordnede temaer. Temaene og kodegruppene handlet om hverdagens praktiske organisering, strukturen av relasjoner innenfor og mellom de to familiene som barnet var en del av, kommunikasjon, medvirkning og egne og andres emosjonelle responser i hverdagslivets situasjoner.

Etikk

Prosjektet er registrert hos SIKT personverntjenester for forskning. Alle deltakerne ga samtykke til at vi tok lydopptak, som er det lovlige grunnlaget for databehandlingen i tråd med personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a. Deltakerne ble informert skriftlig og muntlig om at de når som helst kunne trekke samtykket og be om at lydopptaket ble slettet. Ingen benyttet seg av denne rettigheten. På slutten av samtalen ble deltakerne invitert til å reflektere over erfaringen med å delta i prosjektet. Alle ga uttrykk for at det var en god erfaring.

Resultater

Vi har organisert resultatene i fire deler. I den første delen gir vi informasjon om praktiske og rutinemessige aspekter ved deltakernes situasjon. Deretter følger en del der vi fokuserer på strukturen av relasjoner når den nære familien strekker seg over to hjem. De siste to delene er en utdyping av deltakernes egne følelser, dilemmaer og ønsker knyttet til bosituasjonen de hadde i oppveksten. Sitater er presentert i sin opprinnelige form, og alle navn er fiktive.

Den praktiske organiseringen

De fleste deltakerne hadde levd med en 50/50 flytteordning, og mange bodde en uke hos hver av foreldrene. Boforholdene kunne variere. Noen foreldre hadde god plass og bodde på samme sted i årevis, mens andre hadde midlertidige boliger og dårlig plass.

Noen foreldre bodde nært hverandre, andre langt unna. Benediktes foreldre ble boende like i nærheten av hverandre. Etter at begge hadde etablert seg, delte hun og lillesøsteren tiden likt mellom foreldrene med en uke hos hver. Niklas sine foreldre ble boende et godt stykke unna hverandre. Han var allikevel den eneste som fortalte om en ordning der han og broren var to ukedager og annenhver helg hos hver av foreldrene. Ordningen fungerte noen år før de gikk over til en ordning med annenhver uke.

Endringer i flytteordning hadde gjerne sammenheng med foreldrenes familiesituasjon. For eksempel giftet Fredriks far seg på nytt og fikk to barn. Det ble trangere om plassen og mer uro i huset. Samtidig jobbet faren lange dager og var ikke så mye hjemme. Alt dette bidro til at Fredrik

begynte å være mer hos mor. Et annet eksempel er Jonas. Han begynte å bo fast hos mor det siste året på ungdomsskolen fordi faren flyttet langt unna med sin nye familie.

Det å bo i to hjem medførte en del praktisk organisering. De fleste hadde ikke dobbelt opp av klær og ting, og måtte pakke med seg det de ville ha med seg til det andre hjemmet på flyttedagen. Sammen med sin storesøster flyttet Camilla annenhver uke over en tiårsperiode og pakket fire bager hver uke. Lydia hadde fem bager med. Både Camilla og Lydia nevnte at de ofte ikke pakket ut klærne igjen slik at de i praksis «bodde i koffert». Kine hadde to yngre søstre som hun «pakket ned rommet» og flyttet sammen med. Mari flyttet ukentlig i en tiårsperiode sammen med sin jevngamle søster. De brukte søndagskveldene til å pakke koffertene. Både Even og Hedda sine foreldre tok ansvar for det meste av logistikken på flyttedagen, og de bodde også i gangavstand fra hverandre. Guros foreldre bodde nært hverandre. Hun hadde eget rom og det hun trengte av klær og ting i begge hjem, så hun trengte ikke pakke annet enn det hun selv hadde lyst til.

I feriene tilbrakte barna omtrent like mye tid med begge foreldre, og de fleste hadde en ordning der de tilbrakte annenhver jul med mor og annenhver med far. Mange feiret nyttår sammen med den av foreldrene som de ikke feiret jul med. Som unge voksne og utflyttet fra foreldrehjemmet praktiserte de fremdeles den samme ordningen med julefeiring annethvert år hos hver av foreldrene.

Relasjoner og følelsen av å høre til

Både samarbeidet mellom foreldrene og relasjoner innad i hver av de nye familiene hadde betydning for barnas opplevelse av bosituasjonen.

«Gamle» relasjoner

Guros foreldre samarbeidet godt, noe som tillot at mor hadde en overordnet oversikt og organisering av hennes hverdag. Da hun gikk på barneskolen og det var «pappas uke», kunne hun allikevel gå innom mor etter skoletid og vente til pappa kom fra jobb. Mellom Camillas foreldre, derimot, var det dårlig stemning. Hun beskriver mamma som lite fleksibel, og det kunne oppstå konflikt hvis for eksempel «pappas jul» falt i «mammass uke». I noen familier der det var lite kontakt mellom foreldrene, fikk barna ansvar for å rapportere om hendelser eller levere beskjeder mellom skole og hjem, eller å bekymre seg om hvilken av foreldrene som skulle komme på skoleavslutninger.

Nye relasjoner

Det at foreldrene fikk nye partnere og nye barn, hadde stor betydning i barnas hverdagsliv. Amalie opplevde at mors nye partner presset på for at hun og søsteren helst skulle bo på heltid hos mor, og i hvert fall være like mye hos mor som hos far. Begrunnelsen var at de skulle være sammen med sine nye småsøsken. Selv ville de helst være mer hos far fordi han bodde nærmere skolen og de likte hans nye partner bedre. Amalie syntes det var rart da mor fikk barn med den nye mannen sin i stedet for med far, og opplevde halvsøsknene litt som utenforstående mennesker som kom inn i familien «innenfra». Mari syntes også det var vanskelig med steforeldre og stesøsken. Hun tenkte ofte at far var mer glad i sin nye kone og nye barn enn i henne, og det bidro til at hun helst ville vært mer hos mor. Lydias foreldre fikk nye partnere og nye barn omtrent samtidig slik at Lydia hadde småsøsken i begge hjemmene da hun gikk på barneskolen. Hun syntes det var fint med søsken på begge sider. Allikevel fikk hun en viss distanse til dem siden hun alltid måtte forlate dem etter en uke, mens de på sin side alltid var sammen med hverandre.

Regler og rutiner

Ingvild var i ungdomsskolealder da foreldrene skilte lag. Mors nye partner hadde barn som delte hjemmet med Ingvild og søsteren. Partnerens barn var oppdratt på en helt annen måte enn Ingvild og søsteren, og Ingvild likte dem ikke særlig godt. Etter hvert merket Ingvild at mors partner også hadde en innvirkning på morens måte å sette grenser for henne og søsteren på. Det ble ulike regler i hjemmet hun delte med far, og hjemmet hun delte med mor. Fredrik beskrev også at det var ulik dynamikk i de to hjemmene han bodde. Hos mor var det struktur og system, og hos far var det flytende, spontant og rotete. Hos far fikk han mye ansvar for daglig drift i huset og ble også involvert i økonomiske betraktninger. I Benediktes to hjem var det ulike regler for eksempel knyttet til å dra på fest og være sent ute.

Følelsen av «å være hjemme»

Camilla pekte på at når hennes foreldre hadde forskjellige måter å gjøre ting på, innebar det ulike forventninger til henne slik at hun måtte være en ulik utgave av seg selv i hvert hjem. «Så hadde begge liksom foreldrene forskjellige måter å gjøre ting på, så jeg måtte på en måte endre meg fra den jeg var hos, på en måte og leve litt annerledes, på en måte.» Niklas beskriver at de to hjemmene ble som to atskilte sfærer, og at han ikke hadde noe kontakt med den forelder han ikke var hos.

Hvis han møtte «feil» forelder for eksempel på fotballkamp, følte det veldig rart. Amalie opplevde at det ble en slags syklus av skiftende stemning som var betinget av at oppholdet i hvert hjem var tidsbegrenset.

De første dagene så følte jeg det var sånn alle var glade for å se hverandre, og man er litt sånn ekstra kjærlig, og så blir man litt varm i trøya etter hvert. Så blir det kanskje sånn «vil hjem til far igjen, eller mor». Så sånn midt i så følte jeg, hvis jeg tenker på det nå, så føler jeg at da ble det oftest litt sånn «klinsj» i samholdet i hjemmet.

Benedikte hadde bodd sammen med begge foreldrene i den tidlige barndommen og merket at hun begynte å stille spørsmål på en ny måte etter at foreldrene flyttet fra hverandre. «Det er liksom en helt ny situasjon der du tenker mye mer over hva som faktisk skjer. Hva skal vi? Hvem er her? Hva mener den personen?» Noen fikk et mye nære og mer personlig forhold til foreldrene etter skilsmissen. Niklas beskrev at for ham gikk de fra å være foreldre til å bli venner.

Etter at de skilte seg, ble det mye mer personlig forhold (...) da spiste vi ofte middag sammen, gjorde ting sammen i helgene, dro på turer, var mye mer sånn familieforhold, da (...) Så jeg følte at foreldrene mine gikk på en måte fra å bli foreldre til å bli nesten vennene mine i løpet av den perioden.

Hedda hadde også reflektert over at hun nok var mer aktivt sammen med foreldrene sine når hun bare så dem annenhver uke, enn hun ville vært hvis de bodde sammen hele tiden. Hun kranglet heller aldri med dem. Amalie sa at da hun ble helt alene med far, var det noe nytt. Det ble en en-til-en-relasjon i stedet for en gruppe.

Søsken

De av deltakerne som hadde helsøsken, hadde noen de kunne dele sine erfaringer av flytting med, og som var deres «allierte» i hjem der alle andre var «fastboende». Storesøsken fremsto i deltakernes beskrivelser som en sterk støtte for sine yngre søsken. Noen av deltakerne som fikk nye halvsøsken, tok en rolle som omsorgsperson overfor dem. Guro, som hadde yngre halvsøsken både hos mor og far, fortalte om dårlig samvittighet og en følelse av å ikke strekke til for søsken i begge hjem.

Emosjonelle følger av flytting

Et fremtredende aspekt ved å leve på flyttefot og bo hos en av foreldrene om gangen var at barna fikk dårlig samvittighet hvis de ikke var sammen med foreldrene den uka de var hos dem. Hedda syntes det var vanskelig å overnatte hos venninner fordi tiden hun hadde i hvert hjem, var begrenset.

Hele barneskolen, kanskje, så slet jeg veldig med å sove borte i helgene fordi jeg fikk dårlig samvittighet overfor at jeg ikke var med (...) som at jeg var hos pappa den uken, da, og så skulle jeg sove over hos en venninne den helgen, så fikk jeg dårlig samvittighet overfor pappa.

Niklas hadde det på samme måte da han var noe eldre og hadde kjæreste. «Jeg hadde kjæreste på den tiden der, og da var det hver gang jeg var hos henne og sov borte, så ble jo det som å «ta en dag» fra en av foreldrene mine.» Knyttet til den dårlige samvittigheten ga deltakerne uttrykk for at de følte stort ansvar for at foreldrene ikke skulle bli «sittende alene hjemme». Noen opplevde også at foreldrene la press på dem om å være til stede. Benedikte mente at moren hennes brukte det å bli lei seg som pressmiddel for å få barna til å innrette seg slik hun ønsket det. Noe lignende beskrev Camilla om sin mamma. Hvis barna ytret ønske om fleksibilitet i flytteordningen, «klikka det for henne», og hun tviholdt på sine rettigheter.

Spesielt mamma er veldig sånn følelsepersone og litt sånn, det ble ofte litt sånn «stakkars meg»-greie, da, fra hu da vi vokste opp, så føler egentlig vi har måttet tatt veldig mye hensyn spesielt til mammaen vår, da.

Barnas hensyn til foreldrene trumfet ofte deres egne ønsker og behov. Mari husket at hun gråt hver søndag når hun måtte reise fra mor. Hun gråt også om kveldene når hun var hos far, fordi hun savnet moren sin. Hun sa ingenting til far, for hun ville ikke at han skulle bli lei seg. Guro hadde et spesielt nært forhold til moren sin, og hun fant seg mer til rette sammen med mors nye partner enn med faren sin. For henne var det også mer «hjemme» hos mor enn hos far, «jeg følte ikke at det å være hos pappa da var å være hjemme (...) Jeg følte meg mest hjemme hos mamma.» Hun syntes allikevel det var like vanskelig å ta avskjed fra begge foreldrene den dagen hun skulle flytte.

Det husker jeg veldig sterkt egentlig fra jeg var liten, at jeg alltid synes det var veldig vanskelig og ble alltid veldig lei meg på kvelden før jeg skulle flytte fra den ene til den andre. Så husker jeg alltid at, ja, hvis mamma eller pappa på en måte skulle legge meg, da, dette var jo typ på barneskolen, så begynte jeg ofte å gråte eller/og liksom sa sånne ting som at «å, jeg har ikke lyst til å dra til mamma», eller var hos den andre «jeg har ikke lyst til å dra til pappa».

Niklas nevnte at da de gikk over fra å være to dager i uken hos hver av foreldrene til å være en uke hos hver, så ble det mer emosjonelt den dagen de skulle flytte fordi det nå var lenger til de kom tilbake.

Da vi hadde den der ordningen med to dager, så var det ikke så kjipt, for da så vi hverandre igjen veldig fort (...) Men da vi bodde annenhver uke, så var det nesten litt, ikke følelsesladet, da, men litt mer sånn emosjonelt at man måtte si ordentlig ha det til hverandre og «nå sees vi ikke på en god stund» og så videre og så videre.

Emosjonelle følger av å velge bosted

Den dårlige samvittigheten som barna følte når de ikke oppfylte det de opplevde som foreldrenes forventninger om samvær, slo også inn når det ble snakk om å velge å bo fast på ett sted. Da Mari var 16 år, åpnet foreldrene for at hun kunne velge å bo fast hos en av dem. Et år senere ble hun psykisk syk, og da flyttet hun permanent til mor. Hun sa at sykdommen var en «ytre hendelse» som gjorde det lettere for henne å velge. Hun hadde egentlig hele tiden ønsket å bo mer hos mor, men det hadde vært vanskelig å si det fordi hun fikk så dårlig samvittighet overfor far. Lydia hadde aldri funnet seg helt til rette med å pakke hver uke og flytte mellom foreldrene, og hun hadde konfrontert dem med at det egentlig var de som burde flytte.

Det var jo flere ganger når jeg skulle flytte, når jeg brukte lang tid på å pakke og mamma eller pappa sa «ja, nå må du pakke», så sa jeg «ja, men det er jo ikke min feil at jeg må pakke. Det er jo dere som, det er jo dere som burde flytte.»

Da hun ble større, ga foreldrene henne et ultimatum. «Det var litt «enten holder du ordningen, eller så finner du ut hvor du vil bo». Fordi at, litt prinsippsak egentlig, da, bli voksen og ta egne valg.» Selv om begge foreldrene sa at de ikke kom til å bli lei seg, syntes Lydia det var vanskelig å skulle velge bort en av dem. Så ble det pandemi i verden, og det gjorde situasjonen litt lettere.

Og da slapp jeg litt billig unna når korona kom, for jeg hadde ikke lyst å smitte pappa, for han hadde litt dårlig helse. Så jeg bare «jaja», da flytta jeg bare opp til mamma, og siden ble det sånn.

Dina flyttet til mor da hun var 18 år. Hun hadde alltid bodd noe mer hos mor enn hos far og hadde helt siden midten av barneskolen ønsket å slippe flyttingen. Hun opplevde at valgene hun tok gjennom barndommen, egentlig var valgt for henne av foreldrene. Når hun hadde godtatt å flytte mellom dem, var det mye for å ivareta far eller støtte opp rundt lillebroren som også flyttet frem og tilbake. Amalie likte seg bedre hos far enn hos mor gjennom hele oppveksten. I ungdomsårene begynte hun å være mest hos far, før hun til slutt ble boende der på heltid. Søsteren var yngre enn Amalie og fortsatte å flytte mellom foreldrene. Amalie mente at begge foreldrene var veldig oppmerksomme på at det kunne være slitsomt for barna å flytte frem og tilbake, men hun kjente allikevel på dårlig samvittighet og var mer opptatt av å ivareta foreldrenes ve og vel enn å gjøre det hun selv ville.

Så det har vært veldig at jeg har sett etter hvordan/hva som gjør at de har det best. Og så har jeg ikke turt å gjøre det jeg har mest lyst til, selv om jeg da valgte jo å flytte til far, da. (...) Så jeg har vært veldig styrt av hva de har følt, i hvert fall hva mor har følt.

Ingvild hadde følt seg presset til å bo to steder, og det tok tid før hun klarte å kommunisere at hun helst ville bo hos far. «For det ble litt sånn, fra mammaen min sin side bare sånn ‘åh, hvorfor vil du ikke være her?’.» Det ble en situasjon der hun opplevde at hun måtte velge mellom foreldrene sine, og det gjorde henne skyldbetyngt.

Ble litt sånn på en måte skyldfølelse på en måte sånn at, og så føle liksom press på at man «må være der», og at hvis man ikke gjør det, så virker det liksom som man ikke liker den forelderen like godt og sånt.

Etter hvert som Guro ble eldre, begynte hun å få mer og mer lyst til å bo bare hos mor.

Jeg begynte jo å kjenne veldig mye på det på ungdomsskolen at jeg synes det var vanskelig å flytte mellom to hjem, og at, men jeg følte på en måte ikke helt å si det høyt, for jeg tenkte «å nei, da blir noen lei seg» (...) jeg føler jeg har måttet tatt veldig mye hensyn, altså i hvert fall da til faren min, (...) for faren min har jeg følt på det mer som at, ja, han kanskje blir lei seg.

På videregående var Guro veldig sliten og mye lei seg, og da hun fikk snakket med en terapeut, hjalp det henne til å forstå at det var grubling rundt hvor hun skulle bo, som var årsaken.

Når jeg til slutt på en måte forsto det selv at «ah, det er dette jeg må gjøre, jeg må føle at jeg liksom hører skikkelig til et sted, jeg må ha ett sted der senga mi er, tingene mine er».

Selv om deltakerne i studien syntes det var stressende å alltid være på flyttefot og kjente på mye ansvar for foreldrenes ve og vel, var alle i retrospekt glade for at de hadde tilbrakt mye tid med begge foreldrene. Mange nevnte også at de som voksne synes det var fint å ha to ulike hjem som de kunne bo i når de var på besøk hos foreldrene.

Diskusjon

I studien hadde vi som mål å utforske de erfarte relasjonelle og emosjonelle konsekvensene av å leve med delt bosted i barndommen, og betydningen av de organisatoriske og praktiske ordningene. På tvers av variasjoner mellom familiene ble ordningen med delt fast bosted praktisert på en ganske ensartet måte der barna i den opprinnelige familien flyttet mellom foreldrene med en, eller av og til to, ukers intervaller. Flyttemønsteret kan begrepsfestes som en institusjonalisert praksis (Rogoff, 2003). Det å pendle mellom to hjem bidro til en viss fremmedgjøring fra hvert av hjemmene. Samtidig ble individuelle foreldre–barn-relasjoner mer emosjonelt ladede og med tydelige forventninger om å bruke tid sammen.

Relasjonelle konsekvenser

Å ha to hjem medførte at barna ikke kunne komme og gå som de ville, men måtte forholde seg til flytteordningen. Det å rutinemessig pakke og forlate rommet sitt medførte at hjemmene hadde en midlertidighet ved seg. Det at det fysiske hjemmet bare er periodevis tilgjengelig, henger sammen med en usamtidighet i relasjoner. Foreldre som bor i ulike hjem, vil i mange tilfeller helst unngå å møte hverandre, og det gjør det vanskelig for barn å opprettholde nærhet til begge foreldrene samtidig. Niklas bemerket at det var rart å møte «feil» forelder også på arenaer utenfor hjemmet. Flere beskrev at det var ulik stemning, ulike regler og ulike forventninger i de ulike hjemmene som krevde omstilling og tilpasning. Når foreldrene fikk nye partnere som barna ikke følte seg helt fortrolige med, kunne dette bidra til at tilknytningen til det fysiske hjemmet ble mindre selvsagt. Det å ha sitt eget rom bidro til følelsen av å være hjemme. Liden og Kitterød (2020, s. 39) nevner imidlertid et barn som følte seg som en gjest i farens hjem fordi han brukte rommet hennes til kombinert oppbevaringsrom.

Når tilknytningen til det fysiske hjemmet endres, og samværet mellom barn og foreldre knyttes til spesifikke kontekster og sykluser av samvær, blir foreldre–barn-relasjonen befestet som en tosidig relasjon heller enn som en del av en større familiestruktur (Dermott, 2008). Flere nevnte at de utviklet vennelignende måter å omgås foreldrene på. Amalie beskrev hvordan det at oppholdet i hvert hjem bare varte en viss tid, også ga en syklisk måte å regulere emosjonell nærhet på. Når den tilmålte perioden nærmet seg slutten, lengtet hun allerede etter den andre forelderen. På nivået relasjonell analyse (Rogoff, 2003) kan vi dermed se at delt bosted både styrker foreldre–barn-dyaden

og kontekstualiserer den. En slik styrking er både i tråd med den dyadiske vendingen og et bidrag til den.

Emosjonelle konsekvenser

Deltakerne i vår studie satte pris på å være sammen med foreldrene sine da de var barn. De aksepterte flytteordningen og fordelte seg selv rettferdig mellom foreldrene for ikke å såre eller skuffe den ene eller den andre. For å unngå lojalitetskonflikter hadde de stort sett unnlatt å fortelle foreldrene at de trivdes bedre i det ene hjemmet enn i det andre, eller gi uttrykk for at deres egne ønsker og behov gikk på tvers av foreldrenes. Den følelsen de knyttet sterkest til foreldrene, var sin egen dårlige samvittighet over å ikke være nok sammen med dem. Omstendigheter som pandemi eller sykdom hos barn eller foreldre ble for flere en «redning» som gjorde at de slapp å velge hjem da det ble aktuelt.

I studien av situasjonen til nordiske femåringer med delt bosted fant Andenæs og Haavind at barna kunne deles opp i tre kategorier basert på muligheten foreldrene ga dem til å forbinde erfaringene i de to hjemmene med hverandre (Andenæs & Haavind, 1993, s. 191). Noen få barn fremsto som forvirrede og ubeskyttede. Langt flere ble karakterisert som passive og aksepterende. De levde som om det hjemmet de til enhver tid ikke var i, heller ikke fantes, og vegret seg for å gi uttrykk for om de foretrakk å være hos mor eller hos far. Den siste gruppen var deltakende barn som utfordret og utforsket situasjonen med å bo i to hjem og kom med forslag på tvers av hjem.

For barn er foreldrene en sentral del av deres familie, enten foreldrene bor sammen eller ikke. Det individuelle nivået i Rogoffs (2003) analytiske modell adresserer hvordan barn tilpasser sin deltakelse til rådende betingelser og forventninger. Våre resultater peker i retning av at det Andenæs og Haavind (1993) beskrev som en veltilpasset, men passiv måte å leve med delt bosted på, var dominerende blant deltakerne. En tydelig emosjonell konsekvens av denne tilpasningen var den gjennomgående dårlige samvittigheten hos barna.

Sett i sammenheng med både den generelle samfunnsmessige vendingen mot dyadiske familierelasjoner (Aarseth, 2018) og styrkingen av dyadiske relasjoner som delt bosted inviterer til, er det ikke usannsynlig at en slik aksepterende og veltilpasset væremåte er utbredt blant dagens barn som lever i tohjemsfamilier.

Studiens begrensninger

Studien har begrensninger. Den involverer relativt få deltakere fra et bestemt segment i befolkningen, og det er ikke et balansert forhold mellom antall menn og kvinner. Vi utforsket barns erfaringer retrospektivt, noe som er en begrensning fordi mange nyanser kan gå tapt når hendelser ligger tilbake i tid. OR, som gjennomførte intervju samtaler, tilhører samme generasjon som deltakerne i studien og har i likhet med dem flyttet mellom to hjem i barndommen. Felles erfaringsbakgrunn er en styrke, men kan ha den slagsiden at OR ikke fulgte opp nyanser i deltakernes erfaringer som lå utenfor hennes egne, eller at hun viste ekstra stor interesse for erfaringer som bekreftet hennes egne.

Konklusjon og implikasjoner

En sentral hensikt med delt bosted er å sikre barns rett til samvær med begge foreldrene. Det å legge vekt på samvær og fordeling av tid mellom foreldrene kan bidra til at den individuelle relasjonen mellom barnet og hver av foreldrene er i fokus heller enn det fysiske hjemmet og de daglige og ukentlige rutineene på tvers av hjem. Oppmerksomhet mot foreldre-barn relasjonen fremfor hjemmet og rutineene kan virke upåfallende fordi det er i tråd med rådende tendenser i vestlige samfunn der innlevende og emosjonelt ivaretagende foreldre verdsettes. Samtidig kan det bidra til at harmoni og emosjonell nærhet prioriteres over å involvere barn i dilemmaer og diskusjoner som følger når en familie er fordelt over to hjem.

Barneombudet er opptatt av barns medbestemmelse i sin egen bosituasjon (Barneombudet, 2024). Vi foreslår at videre forskning bør se på barns faktiske innflytelse over utformingen og praktiseringen av hverdagsrutiner over tid, og på hvordan foreldre bidrar til å skape kontinuitet mellom barnets hjem. Rutiner som fremmer opplevelser av kontinuitet og minimerer opplevelser av brudd, kan bidra til å skape oversikt og tydeliggjøre familiestruktur. Liden og Kitterød (2020, s. 40) beskrev hvordan det å spise sin vante brødkive med peanøttsmør var en enkel rutine som skapte kontinuitet for en 16 år gammel gutt på tvers av hjem. Det å legge vekt på rutiner vil også bidra til å plassere individuelle foreldre-barn-relasjoner i den større sammenhengen av barnets tohjemsfamilie, og dermed til å dempe noe av forventningene til barn om å oppfylle individuelle foreldres behov.

Referanser

- Andenæs, A. & Haavind, H. (1993). When parents are living apart: Challenges and solutions for children with two homes. I A. Leira (Red.), *Family sociology – developing the field* (s. 179–205). Institute for Social Research.
- Andenæs, A. (2011). Chains of care. *Nordic Psychology*, 63(2), 49–67. <https://doi.org/10.1027/1901-2276/a000032>
- Barneombudet (2024, 5. februar). *Innspill til stortingsgruppene om fast bosted og samvær mellom barn og foreldre etter samlivsbrudd*. <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/innspill-til-stortinget/innspill-til-stortingsgruppene-om-fast-bosted-og-samvaer-mellom-barn-og-foreldre-etter-samlivsbrudd>
- Berman, R. (2019). Children in Motion: Everyday Life Across Two Homes. I L. Murray, L. McDonnell, T. Hinton-Smith, N. Ferreira & K. Walsh (Red.), *Families in motion: Ebbing and flowing through space and time* (s. 195–213). Emerald. <https://doi.org/10.1108/978-1-78769-415-620191012>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Dermott, E. (2008). *Intimate fatherhood. A sociological analysis*. Routledge.
- Haugen, G. M. D. (2010). Children's perspectives on everyday experiences of shared residence: Time, emotions and agency dilemmas. *Children & society*, 24(2), 112–122 <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2008.00198.x>
- Johansen, T. B., Nøkleby, H., Langøien, L. J. & Borge, T. C. (2022). *Samværs- og bostedsordninger etter samlivsbrudd: betydninger for barn og unge: en systematisk oversikt*. Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/publ/2022/samvars--og-bostedsordninger-etter-samlivsbrudd-betydninger-for-barn-og-ung/>
- Johnsen, I. O., Litland, A. S. & Hallström, I. K. (2018). Living in Two Worlds – Children's Experiences After Their Parents' Divorce – A Qualitative Study. *Journal of Pediatric Nursing*, 43, 44–51. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2018.09.003>
- Kitterød, R. H. & Liden, H. (2021). Children in dual-residence arrangements: Exploring discourses of fairness and children's best interest in Norway. *Children & Society*, 35(4), 549–562 <https://doi.org/10.1111/chso.12424>

- Liden, H. & Kitterød, R. H. (2020). To forskjellige hjem – Barn om delt bosted. *Norsk Antropologisk Tidsskrift*, 31(1–2), 35–47 <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2898-2020-01-02-04>
- NOU 2020: 14. (2020). *Ny barnelov - Til barnets beste*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dep/bfd/org/styrer-rad-og-utvalg/innstillinger-fra-utvalg/innstillinger-2020/barnelovutvalget/id2637328/>
- Rogoff, B. (2003). *The cultural nature of human development*. Oxford University Press.
- Wiik, A. K. (2022). *Delt bosted for barn etter samlivsbrudd. Nye utviklingstrekk og kjennetegn* (Rapport 2022/53). Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/artikler/delt-bosted-for-barn-etter-samlivsbrudd.nye-utviklingstrekk-og-kjennetegn>
- Aarseth, H. (2018). Familie og intimitet i endring – sosiologiske perspektiver. *Fokus på familien*, 46(2), 84–102. <https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2018-02-02>

